

SPESIALENHETEN FOR POLITISAKER

PÅTALEVEDTAK

SAK NR 12176170 600/20-123

ETTERFORSKING AV ANSATTE I SØR-ØST POLITIDISTRIKT FOR Å HA SKUTT X 22. SEPTEMBER 2020 PÅ BOLKESJØ**1 Sammendrag og konklusjon**

Saken gjelder politiets bruk av skytevåpen og politiets oppdragsløsning der politiet hadde mottatt opplysninger om at en person hadde inntatt store mengder tabletter i kombinasjon med alkohol. Vedkommende hadde uttalt at han ønsket å ta sitt eget liv.

Politiet aksjonerte for å få ham til nødvendig helsehjelp. Det oppstod en konfrontasjon med politiet, som var bevæpnet. Spesialenheten la til grunn at vedkommende kom mot politiet i rask gange med hevede hender, med en kjøttøks i den ene hånden og en kniv i den andre. Politiet brukte pepperspray uten resultat. En tjenesteperson avfyrte deretter, på kort avstand, fem skudd mot vedkommende som ble truffet fire ganger i øvre del av overkroppen på høyre side og en gang ved høyre kne, og han døde av skadene.

Etterforskningen har klarlagt at det forelå en åpenbar nødvergesituasjon og at skuddløsningen var forsvarlig og absolutt nødvendig. Mildere handlingsalternativer var ikke anvendelige i foreliggende situasjon. Det var et krevende politioppdrag hvor tjenestepersonene på stedet hadde et høyst aktverdig formål med sin aksjon, nemlig å berge liv og/eller få vedkommende under helsehjelp. Etterforskningsresultatet taler med særlig styrke mot at tjenestemannen begikk en straffbar handling ved skuddløsningen, og det samme gjelder politiets samlede oppdragsløsning. Straffeforfølgningen mot samtlige involverte tjenestepersoner er derfor henlagt som intet straffbart forhold anses bevist.

Uten at det på noen måte rettes kritikk eller bebreidelser mot tjenestepersonen illustrerer imidlertid saken en overordnet problemstilling Spesialenheten vil rette oppmerksomhet mot. Politiet står regelmessig i krevende situasjoner der det gis bistand til helsevesenet, og det ender med at politiet avfyrer skudd. Oppdragsløsningen og avveiningen av hvordan politiet skal gripe an situasjonen kan være meget krevende, ikke minst overfor suicidale mennesker som bare er til fare for seg selv.

Politiets handleplikt og kultur går langt i å søke å berge liv, men som kjent kan vedkommende politiet søke å redde, rette aggresjon mot politiet. Politiet kan dermed tvinges inn i en nødvergesituasjon hvor skadebegrensning kan være vanskelig. Det ligger et åpenbart spenningsfelt mellom handlingsalternativene her. Det kan fort rettes kritikk

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 15.04.2021

Spesialenheten for politisaker

Post: Postboks 93, 2301 HAMAR

Tel: 62556100 Faks: 62556102

E-post: post@spesialenheten.no

mot et politi som ikke aksjonerer i slike situasjoner på samme måte som kritikk kan komme dersom politiet gjør nettopp det, og med fatalt resultat. Saken sendes derfor til administrativ vurdering i et mulig læringsperspektiv.

2 Sakens bakgrunn

Ovennevnte saksforhold ble meldt til Spesialenheten tirsdag 22. september 2020 kl. 16.19. Det ble opplyst at politiet ankom Bolkesjø turisthotell kl. 16.00 og kom i konfrontasjon med X, født 22. april 1981 slik det fremgår over. X ble truffet av totalt fem skudd, og han ble erklært død av lege på stedet.

3 Spesialenhetens etterforskning

Politioverbetjent A (*aksjonsleder, patrulje EK04*) og politibetjent B (*skytter, patrulje EK04*) ble avhørt av Spesialenheten med status som mistenkt samme kveld/natt. På tidspunktet for igangsettelse av avhørene var det for Spesialenheten ukjent hvilke roller de to hadde hatt og om de hadde avfyrt skudd i forbindelse med oppdraget.

Senere er følgende personer avhørt som vitner i saken:

- politibetjent C (*patrulje K30*)
- politibetjent D (*patrulje K30*)
- politiførstebetjent F (*operasjonsleder*)
- politioverbetjent E (*innsatsleder*)
- ambulansarbeider G (*leder for den første ambulansen som var på stedet*)
- H (*venn og kollega av X, innringer til AMK*)
- I (*kollega av X*)
- K (*nabo av X, [redacted]*)
- J (*nabo av X, [redacted]*)
- L (*nabo av X, [redacted]*)
- M (*[redacted]*)

Det har ikke vært vurdert som naturlig at politibetjentene C og D senere skulle registreres som mistenkt i saken, og det fattes derfor ikke vedtak i relasjon til disse.

Spesialenheten har også vært i kontakt med eier av hybelhuset [redacted], N, uten at det er funnet nødvendig å foreta et formelt avhør av ham.

X er obdusert ved Oslo universitetssykehus, Seksjon for rettspatologi og klinisk rettsmedisin.

Kripos har på Spesialenhetens anmodning foretatt åstedsundersøkelse i x-vegen [redacted]. Kripos har også gjennomført sporsikring i forbindelse med obduksjonen og gjennomført våpentekniske undersøkelser.

Fra Sør-Øst politidistrikt har Spesialenheten innhentet og gjennomgått følgende:

- oppdragslogg fra politioperativt system (PO-logg)
- lydlogger (sambandsmeldinger og telefonsamtaler)
- straffesak 1524xxxx (trusler) mot X

Fra AMK har Spesialenheten innhentet og gjennomgått hendelse- og aksjonslogg og ambulansejournal.

Underskrevet digitalt
Terje Nybøe (TNY004) 15.04.2021

side 2 av 21

Advokatene Y1, Y2 og Y3 er oppnevnt som bistandsadvokater for de etterlatte etter X.

4 Nærmere om sakens faktum

4.1 Meldingen og hendelser mens politiet var på vei mot x-vegen

4.1.1 Informasjon fra sambandslogg og PO-logg

Spesialenhetens gjennomgang av lydloggene og PO-loggen viser at det fortløpende ble gjort føringer av mottatte opplysninger og beslutninger underveis i oppdraget.

Tirsdag 22. september 2020 kl. 15.26 ble operasjonssentralen i Sør-Øst politidistrikt oppringt av AMK. Det ble opplyst at en ambulanse var på vei til x-vegen på Bolkesjø hvor en person, X, ønsket å ta sitt eget liv. X hadde kjøpt tabletter og alkohol og skulle ifølge innringer til AMK, H, ha "vist en kniv". H hadde trukket seg tilbake og befant seg i sikkerhet.

Den aktuelle ettermiddagen var det to operative patruljer på jobb ved Notodden politistasjon; EK04 med politioverbetjent A, politibetjent B og Bs student, og K30 med politibetjentene C og D.

Kl. 15.28 ba operasjonssentralen patrulje EK04 om å kjøre til Bolkesjø i forbindelse med at det befant seg en suicidal person der. Det ble avtalt videre kommunikasjonsplattform og opplyst at det ville bli gitt mer informasjon etter hvert.

Patrulje K30 med politibetjentene C og D spurte om de også skulle kjøre mot stedet, noe operasjonssentralen bekreftet.

Kl. 15.30 meldte operasjonssentralen på samband at en person hadde truet med å ta livet sitt og også skulle ha truet en annen person med kniv. Det ble også opplyst at operasjonsleder ville gi bevæpning på oppdraget og at innsatsleder ville bli briefet. Patrulje EK04 hadde kjørt et par hundre meter fra politistasjonen da meldingen om bevæpning kom og de satte da av studenten før de kjørte videre mot stedet.

Mens patruljene var på vei mot Bolkesjø, var det løpende dialog i telefonkonferanse mellom AMK, operasjonssentralen og melder H. Da H kl. 15.30 ble koblet opp til samtalen, ba operasjonssentralen ham om å gjenta det han hadde sagt til helsevesenet. H fortalte at X var en venn og kollega som hadde ringt ham for å fortelle at han skulle ta livet av seg. H hadde da tatt med seg en kollega (I) og kjørt opp til Bolkesjø. De hadde fått kontakt med X, men han sa bare at de skulle reise og "drite i det". De gikk da opp til leiligheten hans og snakket med ham, og H sa at han ville ringe noen. Til dette sa X "bare ring, jeg er klar" og viste frem en kniv. H og kollegaen gikk da ut igjen. På spørsmål fra operasjonssentralen om hva slags kniv det var, opplyste H at det var en "kjøttøkstype". På videre spørsmål opplyste H at leiligheten lå i "sånne arbeiderboliger" i det gamle hotellet, og at han selv stod på parkeringen på utsiden. Det ble avtalt at han skulle bli sittende i bilen og holde observasjon mot stedet, mens kollegaen I skulle gå ned til veien og møte politiet. På videre spørsmål fra operasjonssentralen opplyste H at X etter hva han kunne se ikke hadde skadet seg selv med kniven, men at han hadde sagt at han hadde kjøpt rivotril for å ta livet sitt.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 15.04.2021

side 3 av 21

skulle "tenke knivoppsett". Like etter meldte han til K30 at de måtte forberede seg på "knivoppsett" og "fylle på" bak. Operasjonssentralen avklarte videre sambandskanaler for aksjonen og førte kl. 15.41 planen inn i PO-loggen.

4.1.2 Avhør

Operasjonsleder F har forklart at det raskt ble besluttet bevæpning på oppdraget, fordi det var grunn til å tro at dette var en særlig farlig situasjon for politiet og andre på stedet. Etter å ha gitt beslutning om bevæpning gikk han selv inn og fulgte oppdraget. På oppdraget ble det videre satt på en oppdragsleder, i tillegg til én operatør som ble satt som ansvarlig for telefon, mens en annen operatør ble sambandsansvarlig og hadde ansvar for kommunikasjonen med patruljene. De to operatørene hadde også ansvar for loggføring i PO-loggen.

Politioverbetjent A har innledningsvis i avhøret opplyst at [REDACTED]

Politibetjent B har innledningsvis i avhøret opplyst [REDACTED]

Politioverbetjent A og politibetjent B har i avhørene forklart seg tilnærmet likt om opptakten til hendelsen og som samsvarer med loggføringene i PO-loggen og av lydloggene. De har forklart at politibetjent B var sjåfør, mens politibetjent A forløpende leste det som ble loggført i PO-loggen. Der kom det blant annet frem informasjon om Xs historikk, at han tidligere hadde uttalt at han ønsket å ta livet sitt og ville ta med seg politifolk, og at han spesifikt denne dagen hadde sagt at han ønsket å dø og å bli drept av politiet. Både A og B har forklart at de på vei mot stedet begynte å legge en plan for oppdragsløsningen, som A meldte på samband. Når det gjaldt "knivoppsett", forklarte de at dette er en arbeidsmetode for en gruppe med innsatspersonell som brukes i situasjoner hvor de står overfor en person med kniv. Det innebærer at de former seg i en rekke til fremrykning inn på et område eller frem mot en trussel med en tjenesteperson med skjold i front. Ved væpnet oppdrag som dette bærer alle våpen. Én blir gjerne utpekt til å ha sikringsfunksjon med våpen, mens de øvrige får tildelt andre oppgaver og eventuell bruk av andre maktmidler slik at de samlet har alle muligheter til å agere med best egnet middel. De har fokus på bruk av pepperspray og batong, og har skytevåpen som siste utvei.

Når det gjaldt planen om å få "antatt farlig mann ut til seg", forklarte politibetjentene at de mistenkte at X var farlig og at de ville ha best kontroll om han kom ut til dem i et område de kontrollerte, fremfor selv å gå inn i et område de ikke kontrollerte. Det betød ikke nødvendigvis at X måtte komme ut av bygget, men det kunne også være at han skulle ut av rommet han befant seg i til et område hvor de var.

Både A og B har forklart at de etter å ha hørt historikken fra X forberedte seg på hva de kunne møte og på at det kunne hende de måtte løsne skudd på oppdraget. De snakket sammen om bevæpnings- og våpeninstruksen og repeterte hva som må til for

Underskrevet digitalt
Terje Nybøe (TNY004) 15.04.2021

side 5 av 21

at det kan skytes. A har forklart at han bestemte at de måtte sette en "strek på avstand" dersom X kom mot dem med hevet kniv eller kjøttøks, og at de da måtte forsøke å skyte et varselskudd. Om dette ikke fungerte, måtte de forsøke å sette et skadebegrensende skudd. Dersom dette heller ikke fungerte, var de forberedt på at de faktisk måtte skyte. B uttrykte i avhør at han oppfattet praten som en mental forberedelse på grunn av alvoret i meldingen og at han var glad for at de hadde snakket om dette på forhånd. Han understreket at dette overhodet ikke hadde noen innvirkning på hans senere beslutning om å skyte.

4.2 Politi og ambulanse på første oppmøtested

4.2.1 Informasjon fra sambandslogg og PO-logg

Underveis mot stedet var både innsatsleder E og aksjonsleder A i kontakt med ambulansen og fikk avklart at de hadde samme situasjonsforståelse. Ca. kl. 15.45 møttes de to politipatruljene og ambulansen på avtalt oppmøtested et lite stykke unna adressen. Polititjenestepersonene tok på seg tung vernevest, hjelm med visir, bevæpnet seg og ble enige om oppgaver.

Av lydloggen fremgår det at innsatsleder E kl. 15.46 spurte operasjonssentralen om X hadde truet kompisen sin med kniv. Operasjonssentralen bekreftet at dette var riktig. Like etter meldte E en situasjonsoppdatering ut på samband. Hun opplyste at politiet hadde fått melding om suicidal person som oppholdt seg på Bolkesjø hotell [REDACTED] [REDACTED] og hadde tidligere ytret ønske om å bli skutt av politiet. I dag hadde han hatt en kniv fremme og truet kompisen sin med denne. EK04 stod da i nærheten av hotellet, og planen var å få den suicidal personen "ut til oss". Planen er gjengitt i PO-loggen kl. 15.50.

Samtidig meldte aksjonsleder A på samband at de var to patruljer som straks var klare og ville kjøre opp til objektet for å få "øyer på stedet". Han ba operasjonssentralen ringe melder og be ham ta kontakt med politiet da de kom. Han opplyste videre at de hadde gjort klar for "knivoppsett" og at "helse" ville flytte seg opp til [REDACTED] og holde seg der.

Mens politipatruljene og ambulansen gjorde seg klare på oppmøtestedet, kom melder H kl. 15.48 tilbake til telefonkonferansen med politiet og AMK. Han opplyste at han hadde snakket med X på verandaen og at X hadde sagt at han hadde [REDACTED]. H opplyste at X ville at han skulle komme opp, noe operasjonssentralen sa han ikke skulle gjøre hvis X hadde truet ham med kniv. H presiserte da at X ikke hadde truet ham, men bare sagt "at hvis jeg tok med folk opp eller hvis jeg ringte til dere da". Til dette svarte operasjonssentralen at "[v]ed sånn tilstand så vet du aldri hvordan folk er, så jeg må holde deg unna, så kan vi snakke med deg". H ble videre informert om at politiet snart kom opp.

På spørsmål fra operasjonssentralen til AMK om kombinasjonen X hadde inntatt, svarte AMK at de ville sjekke det nærmere, men uttalte at den ikke var "grei" og at man måtte ta utgangspunkt i at han kunne bli "veldig påvirket" av dette. Kl. 15.51 opplyste AMK at rivotriltablettene finnes i 0,2 og 0,5 mg, og at inntak av 20 til 30 mg er "alvorlig". [REDACTED]

Ifølge AMK var det "absolutt fare for liv og helse". [REDACTED]

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 15.04.2021

side 6 av 21

Operasjonssentralen leste deretter ut på sambandet at X skulle ha inntatt [REDACTED] rivotriltabletter og sprit, og at dette ifølge AMK medførte at de hadde "dårlig tid". Det ble videre opplyst at operasjonssentralen hadde telefonkontakt med melder. Aksjonsleder A bekreftet at opplysningene var mottatt og meldte like etter at de var i kontakt med melder og var på vei mot hotellet. På spørsmål fra innsatsleder E om de skulle droppe krise- og gisselforhandler på grunn av dårlig tid, svarte A kl. 15.52 "ja". Han sa videre at de nærmet seg objektet.

Kl. 15.53 meldte aksjonsleder A at bygget lå lengre inn, øst for hotellet, og at X nettopp var observert ute på verandaen. På samme tid sa H i telefonsamtalen med AMK og operasjonssentralen at han så politiet. Det ble avtalt at han skulle legge på, og AMK og politiet avtalte å kommunisere videre i [REDACTED].

4.2.2 Avhør

Alle de involverte tjenestepersonene Spesialenheten har avhørt har forklart at de måtte endre den opprinnelige planen da det ble meldt om at X hadde inntatt et stort antall rivotriltabletter. På bakgrunn av disse opplysningene la de til grunn at det kunne være fare for livet hans og at det hastet å skaffe ham hjelp.

Innsatsleder politioverbetjent E har i avhøret forklart at hun var på vei mot Bolkesjø da kommunikasjonen om tjenesteoppdraget ble diskutert. E har videre forklart at hun var enig i As plan om "knivoppsett" og om at X skulle ut til politiet. Videre opplyste E at hun vurderte å benytte krise- og gisselforhandler, som hun selv er utdannet som, og at hun luftet for A om dette kunne være hensiktsmessig. Da de mottok informasjonen om at X hadde inntatt piller og alkohol, falt imidlertid bruken av krise- og gisselforhandler bort, da dette ville sinke dem sett opp mot hastaspektet i oppdraget. For øvrig forklarte E at hun bevisst ikke la seg opp i detaljene for hvordan politiet på stedet skulle løse oppdraget, da dette ville være forstyrrende for dem.

Politioverbetjent A og politibetjent B har forklart at de kjørte fra oppmøtestedet og opp mot Bolkesjø hotell. Rett før de svingte inn mot hotellet, ble de møtt av en mann som stod i veikanten og vinket, som de antok var melder. Mannen, som var I, satte seg inn i politibilen og viste dem veien. Ifølge A sa mannen at X hadde inntatt tabletter og sprit og virket veldig, veldig sløv.

I forklarte i avhøret at det var litt uklart for ham hva han snakket med politiet om underveis, men han fortalte at X hadde kniv og befant seg oppe/inne i bygget. Han trodde ikke han snakket med politiet om inntak av rusmidler.

4.3 x-vegen [REDACTED] – før kontakt med X

4.3.1 Beskrivelse av x-vegen [REDACTED]

x-veien [REDACTED] er et frittstående leilighetsbygg ved nedlagte Bolkesjø turisthotell. Eiendommen ligger ved Bolkesjøveien (RV37), ca. 20 km nord for Notodden. Bygget har to etasjer, i tillegg til et innredet loft med saltak som utgjør en tredje etasje. Bygget har inngang fra nordsiden via en utvendig trapp som leder inn til byggets andre etasje. Der er det gang/trapperom med adkomst til korridorer i hver etasje.

Mellom trapperommet og korridoren [REDACTED] er det en dør som slår ut i trapperommet. Inngangen til korridoren er i den sørlige enden av bygget. I korridoren er

Underskrevet digitalt
Terje Nybøe (TNY004) 15.04.2021

side 7 av 21

det adkomst til to leiligheter. Den ene, hvor vitnet K bor, har inngangsdør i sørenden ved inngangen til korridoren, mens den andre, Xs, har inngangsdør i nordenden helt innerst i korridoren. Korridoren er vinklet i en U-form, slik at inngangen til Xs leilighet ikke er ikke synlig fra inngangen til korridoren.

4.3.2 Avhør

H har forklart at han gikk ut av bilen da politiet kom til stedet og tok kontakt, da han tenkte han kunne forklare litt og fortelle at X ville gå i forsvarsposisjon dersom de bare stormet inn. Ifølge H ble han bare avfeid av den første politimannen som kom. Denne politimannen hadde en automatpistol. Utover at de lurte på hvor X var, var ikke politiet interessert i å prate med ham, men gikk bare inn i bygningen i full fart.

H har videre forklart at X ringte til ham like etter at politiet hadde gått inn i bygget og sa at han kunne komme opp, slik at de kunne snakke litt sammen. H svarte da at han ikke kunne komme opp fordi politiet var på vei opp. [REDACTED].

Også I har forklart at politiet stanset på plassen og at fire polititjenestepersoner "i full mundur" gikk mot bygget "med en gang".

Politibetjent B har forklart at de ved ankomst adressen møtte enda en sivil person, som han oppfattet at var melder H. Han spurte vedkommende om han hadde sett X, og fikk til svar at X nettopp hadde vært på balkongen [REDACTED]. Etter hva B husket, fortalte vedkommende at X hadde sagt at han hadde inntatt [REDACTED] rivotril eller sobril og drukket alkohol, og at X virket veldig ruset. B videreformidlet dette til A.

Politioverbetjent A har forklart at det var uvisst for ham om operasjonssentralen hadde vært i eller forsøkt å komme i kontakt med X. Han vurderte det selv ikke aktuelt å ringe inn til X etter at de kom frem, siden vitnene hadde opplyst at han var "helt ute". Han forklarte videre at de stilte opp; han selv i front med skjold, så B som skulle sikre med MP5 og C og D bakerst. De hadde både pepperspray, batong og pistol. Han ga C og D beskjed om at de skulle tenke "lempeligere" og ha fokus på peppersprayen.

Både A og B har forklart at de "skyndet seg langsomt", ved at de stoppet underveis for å få oversikt over omgivelsene og forsøkte å anrope og lytte. Da de ikke fikk noe svar på anrop og det var helt stille, bestemte de seg for å gå videre inn i bygget. Siden det kunne være at X hadde behov for livsnødvendig hjelp, måtte de ha en viss fremgang. De kom så til en korridor med en trappeoppgang opp til [REDACTED], hvor X sist var sett.

De gikk så opp trappen, hvor det var inngang til en ny korridor. Inne i denne var det en dør umiddelbart på høyre side. C ble satt til å passe på denne, mens A og B gikk videre. Korridoren fortsatte til venstre og med 90 graders vinkel til høyre bortover langs bygget, før den gikk med 90 graders vinkel til høyre mot en ny dør. Til venstre for den innerste 90-graders vinkelen var det en "utstikker" hvor det stod noen møbler. De ble usikre på hvilken dør som var den riktige. D, som var bakerst i rekka, ble sendt ned til melder for å avklare hvilken dør som var Xs.

4.3.3 Informasjon fra sambandslogg og PO-logg

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 15.04.2021

side 8 av 21

Kl. 15.54 opplyste aksjonsleder A på samband at melder oppfattet X veldig sløv og berusa og at de beveget seg opp mot objektet. Innsatsleder og operasjonssentralen bekreftet at de hadde hørt siste melding. Et halvt minutt senere meldte politibetjent B at "vi går mot bygget nå".

Kl. 15.58.13 meldte aksjonsleder A på samband at de hadde etablert seg [redacted] og at det var stille i etasjen. Han opplyste også at det var to inngangsdører, og at de jobbet med melder for å få vite hvilken som var den riktige. Innsatsleder meldte at siste melding var hørt. Politibetjent D meldte så at det var den andre døren som var aktuell, før A meldte at sistemann i rekka måtte ha fokus bakover mot døren de hadde passert. Denne siste meldingen kom kl. 15.58.58.

4.4 x-vegen [redacted] – Kontakt med X – løsning av skudd

Politibetjent B har forklart at A sa at de skulle åpne døren inn til Xs leilighet for å få "visuell kontakt" og oversikt, for så å få X ut til dem. De hadde også med seg i tankene at X kunne ligge inne i huset med behov for hjelp. Det at de ikke hørte noe, forsterket tanken om at pillene hadde begynt å virke. De valgte derfor å åpne døren. B har beskrevet at døren lå tett på en vegg på høyre side, slik at det ikke var plass til å åpne den som normalt ved "døråpnerfunksjon". Han stilte seg med ryggen til veggen på venstre side av døren og strakte armen forbi og på innsiden av A, mens A stilte seg med skjoldet sitt foran "lysglimtåpningen". Da døren ikke var låst, åpnet han den utover og skjøv den til siden. A fikk da en posisjon der han delvis eksponerte seg, med skjoldet foran seg, mens B ble stående langs veggen, ca. en halv meter fra A. B har forklart at han på dette tidspunktet hadde MP5-en hengende ned med hendene fri slik at han stod klar til å ta frem det maktmiddelet som måtte passe om noe skulle skje.

Politibetjent B har videre forklart at han etter å ha åpnet døren raskt oppfattet at A hadde sett en person og ropte "X", "mann med kniv" og "kommer mot oss". Han mente også at A sa "stå i ro" eller "slipp kniven", før han begynte å trekke seg bakover. B stod fortsatt inntil veggen, og A beveget seg forbi ham på høyre side. B stod såpass skråstilt at han ikke så noe, men han forstod av As reaksjon at "her er det noe". Han tok automatisk et par skritt bakover, slik at han ble stående side om side med A mens de trakk seg bakover i korridoren. Raskt etterpå kom en relativt stor kar ut av døren med en kniv i den ene hånden og en kjøttøks i den andre, mellom 2 og 2,5 meter fra dem. B fikk ikke øyekontakt med X, og hadde mest fokus på armene hans. X holdt hendene skrått ut fra kroppen mens han gikk målrettet rett mot ham og A i en slags "kappgangbevegelse", uten å si noe og uten å gi tegn til å stoppe. B oppfattet X som aggressiv i kroppsspråk og gange.

B har forklart at vurderingen om at X måtte stanses ble gjort veldig fort. Han opplevde det som et tydelig rettet angrep mot dem og at X ville få satt kniven i dem om han ikke ble stanset. Da han skjønnte at X måtte stanses, tok han opp MP5-en og begynte å avfyre skudd. Han rakk ikke engang å vurdere å skyte varselskudd eller skadebegrensende skudd, men skjøt "instinktivt", da det var åpenbart for ham at X måtte nedkjempes om han ikke skulle nedkjempe dem. Han pekte MP5-en mot overkroppen for å få størst mulig effekt og skjøt til han oppnådde den ønskede effekten; å stanse X. B anslo avstanden til mellom 1,5 og 2 meter ved første skudd, og at det da var gått ca. ett sekund fra han så X. Etter noen skudd begynte X å "stoppe litt opp" i gangen, og det virket som han ikke fikk plantet foten til neste steg. Deretter tippet han fremover og "deisa" ned i gulvet på magen mens han fortsatt holdt fast i knivene. B har forklart at det gikk veldig fort, og at han ikke hadde tid til å se etter

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 15.04.2021

side 9 av 21

reaksjon for hvert enkelt skudd. Han skjøt til X stanset og han så at han kom til å falle. B anslo at det gikk mellom 1 og 1,5 sekunder mellom det første og siste skuddet.

B var usikker på om det var noe han instinktivt vurderte der og da, eller om det var noe han innså i ettertid, men korridoren var så trang at de fire tjenestepersonene med verneutstyr, våpen og skjold ikke ville ha hatt noen sjanse til å "bakke unna" da X kom så raskt mot dem. I teorien kunne det hende at et skudd i beinet hadde vært nok til at X hadde falt, men det var ikke en sjanse han kunne ta, og han hadde ikke tid til å bruke andre maktmidler. B forklarte videre at han etterhvert hørte at både A og C hadde brukt pepperspray, men at han ikke hadde oppfattet dette før han skjøt.

B mente det var nødvendig å skyte slik situasjonen var, og at lempeligere midler ikke fremstod tilstrekkelig. Både han og A stod overfor en svært farlig situasjon som kunne endt med stor skade eller død, og han skjøt derfor i nødverge.

Politioverbetjent A har forklart at han ble stående i døråpningen med skjoldet foran seg og peppersprayen klar. Han så innover i leiligheten. X kom til syne på fem-seks meters avstand og så rett på ham. A syntes han så veldig sint ut. X gikk bestemt bort til en kjøkkenbenk til høyre for A og tok der opp to kniver, én i hver hånd, og kikket på ham. A ropte "bevæpnet politi" og "slipp kniven" og sa deretter til de andre "mann med kniv, vi trekker bak". Han rakk ikke å rope noe til X om hva som ville skje, da han mente det var viktigere å kommunisere til de andre at X kom imot dem med kniv. X kikket ham rett inn i øynene. Han var ifølge A svart i blikket og gikk hurtig mot ham uten å si noe, mens han hevet hendene. A så at X holdt en kjøttøks i høyre hånd og en kniv i venstre. A sa til de andre "han kommer imot, han har kniv i hendene". De trakk seg tilbake, men det var ikke så mye plass i gangen for dem å komme unna. Da de trakk seg tilbake fra døråpningen, mistet de X av syne på grunn av vinkelen. A ble stående som førstemann med skjoldet, mens B stod like til venstre for ham med MP5, to til tre meter fra døren inn til Xs leilighet.

Idet X ca. to sekunder etter kom til syne i døråpningen, sprayet både A og C ham i ansiktet med pepperspray. A mente at han også i denne situasjonen ropte "bevæpnet politi". A så at sprayen traff godt, men at den ikke hadde noen effekt. X fortsatte med høy fart rett mot ham, i retning litt til venstre for skjoldet. Han oppfattet at X hadde "bestemt seg" og bare "gikk på". A stod da like ved 90-graders hjørnet, mens B stod tett ved og mer eksponert til venstre for skjoldet. X var så tett på at de ikke klarte å trekke seg lengre unna.

A har videre forklart at han var i ferd med å ta opp sitt eget våpen da han hørte at det smalt flere ganger. Han registrerte at det var B som skjøt fra hans venstre side. Da det smalt, var X maks en meter fra skjoldet, med begge hendene hevet hele tiden. A var intuitivt i ferd med å bruke skjoldet for å gå rett i ansiktet på X, siden han ikke rakk å skyte selv og dette var den eneste muligheten han hadde. Det hele skjedde kjempefort, og A anslo at avstanden mellom X og B var mellom 1 og 2 meter da skuddene falt. Etter dette fortsatte X sin bevegelse mot dem. A "buet" unna, og X falt ned omtrent der han hadde stått og ble liggende ut fra hjørnet.

Ifølge A tok det totalt 4-5 sekunder fra han så X første gang til det ble skutt, og kanskje halvannet sekund fra X kom ut av døråpningen. A var usikker på hvor B siktet da han skjøt, og han trodde heller ikke at det ble avfyrt varselskudd. Han

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 15.04.2021

side 10 av 21

mente det "overhodet ikke hadde vært tid til det". Det var heller ikke tid til å si hva konsekvensen av ikke å slippe knivene ville bli, og de hadde heller ikke nok avstand til å sette opp en "strek" for eventuelt å rekke å avfyre varselskudd og skadebegrensende skudd.

A forklarte også at han var veldig glad for at B skjøt da han skjøt, og at han selv også ville ha skutt om han kunne. Det var en farlig situasjon for ham og de andre som var der, og han fryktet for både eget og kollegenes liv. X var veldig nær ham med kjøttøks og kniv, og han var lite beskyttet bak skjoldet siden X kunne "gått rundt". [REDACTED] og turte ikke å tenke på hva som hadde skjedd om B ikke hadde skutt. Ifølge A var det "ingen annen utvei, rett og slett" i denne konkrete situasjonen.

Politibetjent C har forklart at hun ble stående ved det første hjørnet og sikre mot første dør mens hun ventet på D. Det andre hjørnet i korridoren hindret sikten hennes slik at hun ikke fikk med seg at døren til X ble åpnet. Hun var kommet litt lengre frem i korridoren da hun hørte A rope "politi, mann med kniv". Hun beveget seg da frem til det andre hjørnet, hvor hun så at A var i ferd med å trekke seg tilbake og at X kom til syne i døråpningen. X var i bevegelse, og hun oppfattet at han hadde en stor kniv i den ene hånden. Hun stod på høyre side av A og sprayet derfra mot X med peppersprayen på mindre enn tre meters avstand og traff ham i ansiktet. Hun rakk ikke å anrope før hun sprayet. X kom ifølge C raskt mot dem "som et lokomotiv" og hadde et "olmt" blikk. Hun oppfattet ham som sint og målrettet med blikket rettet mot A og B. Hun rakk å tenke at peppersprayen ikke hadde effekt, før hun hørte flere skudd. Hun anslo at det gikk 2-3 sekunder fra hun så X til hun hørte skudd. Da X gikk ned og skytingen opphørte, var han kommet helt bort til dem.

Selv om det ble et tragisk utfall, kunne C ikke se hva annet de skulle ha gjort. X var en stor mann som kom i stor fart mot dem med kniv, og pepperspray fungerte ikke. Det hadde også vært vanskelig for A å sparke, siden han stod med skjold. C oppfattet at X ønsket å skade dem, og at han kunne ha gjort det om det ikke hadde blitt skutt.

Politibetjent D har forklart at han var på vei opp trappen igjen da han fikk med seg at det ble formidlet "kniv". Han skjønte da at de andre hadde kommet i kontakt med X. Han hørte også at det ble ropt "slipp kniven" eller lignende. Akkurat idet han var kommet tilbake i rekka, hørte han flere skudd. Han så at kollegene rygget tilbake, og at X falt. Han skjønte da at X var blitt skutt.

4.5 x-vegen [REDACTED] – Etter avfyrt skudd

4.5.1 Informasjon fra sambandslogg og PO-logg

Kl. 15.59.39 meldte aksjonsleder A på samband "en mann skutt, kom imot oss med..., få helse opp". Det var da gått 40 sekunder siden Ds melding om at det var "andre dør". Operasjonsentralen bekreftet å ha hørt meldingen, og A sa deretter at "han er skutt flere ganger". Det ble meldt at helse burde prioritere luftambulans, og innsatsleder meldte at hun hadde bedt ambulans kjøre frem til bygget. Kl. 16.00.48 meldte A at X ble "pepra", men fortsatte å gå mot politiet med hevet kjøttøks og kniv da han ble skutt. Det ble opplyst at de jobbet med sanitet. Fra kl. 16.01 er det flere meldinger om sanitetsarbeid på stedet. Aksjonsleder A meldte videre at det var skutt

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 15.04.2021

side 11 av 21

gjennom en lettvegg til nabo-leiligheten, men at ingen var skadet. Det ble også opplyst at X var skutt med fire skudd i brystet og ett skudd i beinet.

4.5.2 Avhør

4.5.2.1 Avhør av tjenestepersoner

Politibetjent B har forklart at den ene armen til X ble liggende under magen etter at han falt fremover, slik at begge knivene og hendene lå ut på den ene siden av kroppen hans. B satte foten sin på begge knivene og fikk skjøvet dem unna, før han sikret MP5-en og bøyd seg ned for å få kontroll på hendene og påsatte X håndjern. Han oppfattet da X som bevisstløs, og han og D begynte med førstehjelp. Han kunne i den forbindelse se at X hadde fire inngangssår i overkroppen og en skuddskade i benet, hvor det både var inngangssår- og utgangssår. B viste ikke om skuddet i benet kom fra da han hevet våpenet, eller om det var det siste skuddet, da X begynte å lene seg fremover. Mens de drev førstehjelp, var han usikker på om A også hadde skutt, men A svarte "nei" da han spurte han om dette.

Politioverbetjent A har forklart at han etter hendelsen gikk og for å finne landingsplass for luftambulansen. Senere fant han skarpe skudd på en liten sti på vei opp til huset og på gulvet inne. Han oppdaget litt senere at disse stammet fra hans våpen, og at magasinbrønnen på våpenet hans på en eller annen måte var blitt slått vekk. Han mente han så en hvit stripe på skjeftet idet han leverte fra seg våpenet, og trodde derfor han hadde dratt hoften inntil det hvite hjørnet han stod inntil under hendelsen.

A har videre forklart at det kom en mann ut fra en leilighet [REDACTED] som spurte om hva som hadde skjedd og fortalte at det hadde gått en kule gjennom veggen hans. A gikk så inn og kikket på dette og sørget for at personen hadde det greit og var uskadd.

Innsatsleder politioverbetjent E har opplyst at hun kom til stedet ca. et kvarter etter hendelsen. Hennes forklaring om hva tjenestepersonene på stedet fortalte henne om hendelsene er i tråd med forklaringene Spesialenheten har mottatt fra dem i avhør.

4.5.2.1 Avhør av sivile vitner

Spesialenheten har avhørt tre personer som er bosatt på adressen og som var hjemme da hendelsen inntraff.

K, som befant seg i den andre leiligheten [REDACTED], forklarte at han hørte at det var en del flying i gangen og at han trodde det var noen som kranglet. Han satt i sofaen og spiste middag da han plutselig hørte mellom tre og fem smell i rask rekkefølge og så at det "fløy" fliser eller støv inn i stua. Han ringte umiddelbart til huseier, og så etterpå at det var gått et skudd gjennom veggen i gangen mellom stuen/kjøkkenet og soverommet, et par meter unna der han satt.

De to øvrige beboerne som befant seg i bygningen hørte kun enkelte lyder, mens vitnene H, I og M stod på utsiden av bygget da skuddene falt.

4.5.3 Andre opplysninger i etterkant av løst skudd

Alle de fire polititjenestepersonene og ambulansarbeider G har forklart seg om hva de gjorde av førstehjelpsarbeid på stedet frem til lege fra luftambulansen ankom og bekreftet at X var død. Medisinske tiltak og omstendighetene på stedet i den forbindelse er også gjengitt i ambulansjournalen, uten at det er funnet nødvendig å gjengi fra denne her.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 15.04.2021

side 12 av 21

Polititjenestepersonene har videre forklart at de raskt fikk beskjed om at de ikke skulle "snakke sak" og ikke ta av seg hansker mv., og at de ville bli kjørt tilbake til politistasjonen på Notodden hver for seg. Hvordan de fire involverte polititjenestepersonene, tjenestevåpen og klær mv. ble håndtert og fulgt opp er beskrevet i øvrige vitneforklaringer og i rapporter i politiets sak 1524xxxx. Håndteringen fremstår å være i tråd med både bevissikringshensyn og foreliggende rutiner, og omtales derfor ikke nærmere.

4.6 Kriminaltekniske undersøkelser mv.

4.6.1 Åstedsundersøkelser

Kripos påbegynte åstedsundersøkelsen senere samme kveld etter anmodning fra Spesialenheten. X lå fremdeles på åstedet da Kripos ankom.

I gangen utenfor Xs leilighet ble det blant annet funnet til sammen fem patronhylser i kaliber 9 mm Parabellum. Det ble også funnet to patroner i kaliber 9 mm og flere deler tilhørende et pistolmagasin. Videre ble det funnet en boks pepperspray, en kniv og en kjøttøks. Kniven har en total lengde på ca. 33,5 cm, hvorav bladet utgjør ca. 21 cm. Kjøttøkse har en total lengde på ca. 29 cm, hvorav øksehodet utgjør ca. 17 cm.

På gulvet i korridoren, mellom stedet hvor avdøde lå og inngangsdøren til hans leilighet, ble det påvist en skade i gulvet på ca. 1 x 3 cm, ca. 1,9 meter fra endeveggen i korridoren. Undersøkelsene tilsier at skaden i gulvet kan skyldes et prosjektilanslag. Prosjektilet har ifølge Kripos' rapport laget en skade i endeveggen og videre inn i naboileiligheten. I naboileiligheten ble det påvist en utskuddsåpning i veggen i et område mellom stuen og soverommene. Det ble funnet et ekspandert prosjektil i kaliber 9 mm på gulvet i det ene soverommet, ca. 1,5 meter fra veggen.

Når det gjelder skaden på Xs kne, opp mot prosjektilanslaget i gulvet og veggen, har Kripos i rapportens sammendrag og vurdering skrevet følgende:

"Prosjektilanslaget i gulvet er omtrent midt mellom inngangsdøra og der avdøde lå. Dette taler sterkt for at prosjektillet i naboileiligheten først har gått gjennom avdøde, deretter truffet gulvet og gått gjennom veggen. Dette støttes bl.a. av at prosjektillet var ekspandert, noe det skal gjøre når den går gjennom bløtvev. Dette prosjektillet har med stor sikkerhet gått gjennom/ved avdødes høyre kne."

Det ble ved undersøkelser av Xs genser og t-skjorte påvist fire skader på forpartiet, henholdsvis to på øvre del nær halslinningen og to på midte del av det høyre fremstykket. I form og utseende er skadene forenlig med skader etter prosjektiler. På buksen ble det på innsiden av høyre lår, 42 cm fra nedkant av buksebenet, påvist en skade forenlig med innskuddsåpning. På baksiden av buksen ble det i samme område påvist en skade ca. 39 cm fra nedkant av buksebenet som kan være forenlig med en utskuddsåpning.

Buksen og genseren er undersøkt ved Kripos også med henblikk på skyteavstand. Kripos har opplyst at resultatet av undersøkelsene med stor sikkerhet taler for at skyteavstanden, altså avstanden mellom munningen på våpenet og treffpunktene på klærne, var under om lag 1,25 meter.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 15.04.2021

side 13 av 21

I stuen til X stod det ifølge Kripas to medisinglass med rivotril 2 mg og en flaske vodka. Dette ble ikke tatt i beslag av Spesialenheten. Da Kripas var ferdige med sine undersøkelser, ble åstedet overlevert fra Spesialenheten til Sør-Øst politidistrikt.

Politidistriktet har i forbindelse med sin etterforskning av sak 1524xxxx mot X ransaket leiligheten. Det ble i den forbindelse tatt beslag i en flaske Russian standard vodka 40 % på 7 dl, hvor det ifølge beslagsrapporten var drukket mellom 1-3 dl av flaskens innhold. Videre ble det tatt beslag i to rivotril 2 mg pillerglass. Det ene glasset var umerket, inneholdt 36 piller og hadde lokket av. Det andre glasset var merket X og datoen 18. september 2020. Lokket var på og glasset var tomt. Vodkaen og rivotrilglassene stod på stuebordet. Videre ble det i en plastpose med avfall funnet en tom pakke sobril 25 mg, hvor det skulle ha vært 25 tabletter.

4.6.1.1 Våpentekniske undersøkelser

Kripas v/ teknisk seksjon har undersøkt Bs tjenestevåpen, en Heckler & Kock modell MP5 i kaliber 9 mm Parabellum og to magasin som fulgte våpenet. I venstre magasin var det 25 patroner av politiets tjenesteammunisjon Speer Gold Dot i kaliber 9 mm Parabellum, mens det i høyre magasinet var 20 patroner av samme type. Det er foretatt en sporsammenligning av våpenet og de fem patronhylsene som ble funnet på åstedet. Det er også gjort undersøkelser av de fem prosjektilene. I rapport av 16. februar 2021 er det konkludert med at våpenet er funksjonsdyktig og at resultatene med stor sikkerhet taler for at de fem patronhylsene som ble funnet på åstedet er avfyrt med dette våpenet. Det er også konkludert med at de fem prosjektilene har systematiske spor som er overensstemmende med maskinpistolen, og ikke kan stamme fra patroner avfyrt i politiets P30L pistol.

Når det gjelder magasindelene som ble funnet på åstedet, fremgår det av rapporten at dette er komponenter for å sette sammen et komplett magasin som passer i en Heckler & Kock P30/P30L pistol. Det ble ikke observert defekter på magasinet. Det er opplyst at to av delene, en låseplate på utsiden og en låseklakk på innsiden, sammen skal låse magasinet, og at en ytre påvirkning av låseklakken eller feil sammensetning ved vedlikehold vil kunne føre til at magasinet utilsiktet demonteres.

4.6.2 Obduksjon

X ble obdusert ved Oslo universitetssykehus, Avdeling for rettsmedisinske fag, torsdag 24. september 2020. Det ble ved obduksjonen påvist fem skuddskader. Det var fire innskuddsåpninger på overkroppen; "to oppad på høyre side av brystet, en fortil i høyre flanke og en oppad på høyre side av buken". Det ble videre funnet fire prosjektiler i overkroppen. I tillegg ble det påvist en inn- og en utskuddsåpning innad på høyre kne, "forbundet via en overflatisk skadekanale i underhudsfettet".

Det ble ikke påvist tegn til sykkelige forandringer av betydning for dødens inntreden. Fra rapporten siteres videre:

"Ved toksikologisk undersøkelse er virkestoff fra det muskelavslappende legemiddelet Rivotril påvist i blod og mageinnhold. Blodkonsentrasjonen ligger over det som sees ved vanlig medisinsk bruk og kan være ledsaget av forgiftningsreaksjoner. I tillegg er alkohol (etanol) påvist i blod og urin. Blodetanolkonsentrasjonen (0,59 %) vil vanligvis føre til lett påvirkning.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 15.04.2021

side 14 av 21

...

Døden antas å skyldes forblødning som følge av skuddskadene i brystet. Alle fem skuddene har gått inn på kroppens fremside. Hovedskuddretningen er forfra bakover. Samtlige skudd kan ha tilkommet i løpet av kort tid, slik opplysningene i saken taler for."

5 Spesialenhetens vurdering

5.1 Innledning

Spesialenheten for politisaker skal etterforske og påtaleavgjøre saker der det er spørsmål om ansatte i politiet eller påtalemyndigheten har begått straffbare handlinger i tjenesten, jf. påtaleinstruksen § 34-1. Etterforskning iverksettes selv om det ikke er grunnlag for mistanke om en straffbar handling dersom noen blir alvorlig skadet eller dør som følge av politiets tjenesteutøvelse, jf. påtaleinstruksen § 34-6 annet ledd.

Både helsevesen og politi har forpliktelser overfor personer som har behov for helsetjenester eller det er mistanke om et slikt behov. Det følger av helsepersonelloven § 7 (øyeblikkelig hjelp) at helsepersonell straks skal gi den helsehjelp de evner når det må antas at hjelpen er påtrengende nødvendig. Med de begrensninger som følger av pasient og brukerrettighetsloven § 4-9, skal nødvendig helsehjelp gis selv om pasienten ikke er i stand til å samtykke, og selv om pasienten motsetter seg helsehjelpen. Ved tvil om helsehjelpen er påtrengende nødvendig, skal helsepersonell foreta nødvendige undersøkelser. Det følger av politiloven § 12 (hjelp til syke mv.) at politiet skal hjelpe eller sørge for hjelp til syke personer som ikke er i stand til å ta vare på seg selv, når ingen pårørende eller andre ansvarlige er til stede og kan ta seg av dem. Og det følger av politiloven § 2 nr. 5 at politiet på anmodning skal yte andre offentlige myndigheter vern og bistand under deres tjenesteutøvelse når dette følger av lov eller sedvane.

Spesialenheten legger til grunn at bekymringsmeldingen fra H til AMK ga helsepersonell grunnlag for å oppsøke X for å undersøke hans helsetilstand. Det at X i kontakt med H hadde fremvist en kniv, ga helsemyndighetene grunn til å anmode politiet om bistand i den forbindelse.

Spesialenheten har merket seg at politiet lenge trodde at X hadde truet H med kniven, uten at dette medførte riktighet. Opplysningen om kniven, Xs uttrykte ønske om å ta sitt liv og politiets egen historikk på ham, tilsa likevel at det etter Spesialenhetens syn var grunnlag for å gi bevæpning på oppdraget. Det vises her til våpeninstruksen § 3-2 første ledd bokstav a), hvor det fremgår at bevæpning med skytevåpen kan skje når omstendighetene gir grunn til å tro at tjenestepersonene i tjenesteoppdraget kan komme til å stå overfor en situasjon som er særlig farlig for dem eller andre. Bevæpningen ble videre besluttet av kompetent person, jf. instruksens § 3-3 første ledd bokstav a), hvor primærkompetansen til å beslutte bevæpning med skytevåpen er lagt til operasjonsleder.

5.2 Politioverbetjent A

Etterforskningen har brakt på det rene at politioverbetjent A ikke avfyrte sitt tjenestevåpen under hendelsen. Vurderingen for mulig straffansvar for ham må derfor ta utgangspunkt i mulig tjenestefeil og ikke drap eller medvirkning til dette, jf. straffeloven § 275 jf. § 15.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 15.04.2021

side 15 av 21

Som aksjonsleder på oppdraget var politioverbetjent A den som var ansvarlig for planleggingen og gjennomføringen av oppdragsløsningen på stedet. På den bakgrunn er saken vurdert for ham etter bestemmelsen om grovt uaktsom tjenestefeil, jf. straffeloven § 172. Bestemmelsen setter straff for den som utøver eller bistår ved utøving av offentlig myndighet og grovt bryter sin tjenesteplikt. Kravet om at bruddet må være grovt innebærer at bagatellmessige forgåelser ikke omfattes. Om dette vilkåret uttales det i Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) kap. 12.2.4, s. 338:

"Vilkåret har betydning på to punkter: For det første må avviket fra korrekt handlemåte være grovt. For det andre må det være tale om brudd på en tjenesteplikt av en viss betydning."

Skyldkravet er grov uaktsomhet. Det følger av straffeloven § 23 at "den som handler i strid med kravet til forsvarlig opptreden på et område, og som ut fra sine personlige forutsetninger kan bebreides, er uaktsom. Uaktsomheten er grov dersom handlingen er svært klanderverdig og det er grunnlag for sterk bebreidelse".

Politoloven § 6 oppstiller alminnelige regler for hvordan polititjenesten skal utføres. Det fremgår her at tjenesteoppdragets mål skal søkes nådd gjennom opplysning, råd, pålegg eller advarsel og at de midler som anvendes må være nødvendige og stå i forhold til situasjonens alvor, tjenestehandlingens formål og omstendighetene for øvrig, jf. første og andre ledd. Etter politiloven § 6 fjerde ledd kan politiet bruke makt under tjenesteutførelsen i den utstrekning det er nødvendig og forsvarlig.

Mens de to patruljene var underveis til x-vegen [REDACTED] fikk de gjennom PO-loggen og sambandsmeldinger løpende informasjon om situasjonen på adressen og opplysninger om Xs historikk. Dette ga samlet sett et bilde av at X ikke ville samarbeide og at han kunne utgjøre en fare for både seg selv og andre. AMK opplyste tidlig at ambulanspersonell ikke ville oppsøke X før politiet var på stedet. Spesialenheten bemerker at det i en situasjon som dette, hvor vedkommende som trenger helsehjelp er bevæpnet, er det i tråd med både regelverk og praksis at politiet først går inn og bringer situasjonen under kontroll før helsepersonell gis tilgang til pasienten.

A la ut fra de foreliggende opplysningene en plan i tråd med ordinær polititaktikk; at det skulle gjøres forsøk på å få X ut fra leiligheten til et område politiet kontrollerte. Når det gjaldt måten å tilnærme seg X på, besluttet A at de skulle benytte arbeidsmetoden "knivoppsett", som tilrettelegger for at tjenestepersonene samlet sett skal være i stand til å møte trusselutøver med det som til enhver tid er det minst inngripende middel for å løse situasjonen. Spesialenheten legger også til grunn at det ble vurdert å bruke krise- og gisselforhandler, med det formål å løse oppdraget gjennom å opprette dialog med X.

Alle de involverte polititjenestepersonene har forklart at oppdraget endret karakter da de mottok opplysningene om Xs rivotril- og alkoholinntak. Ut fra opplysningene som har fremkommet under etterforskingen, fremstår det klart at den store mengden med rivotril som X opplyste å ha inntatt var potensielt dødelig og at det derfor hastet å få kontroll på situasjonen og skaffe X nødvendig helsehjelp. Opplysningene fra vitnene på stedet, som både hadde snakket med og observert X mens politi og helsepersonell var på vei, underbygget at Xs utsagn om inntaket medførte riktighet og at hastemomentet var fremtredende.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 15.04.2021

side 16 av 21

Med henvisning til ovenstående, er det ingen holdepunkter for at A som aksjonsleder begikk en tjenestefeil da han besluttet at politiet etter ankomst adressen umiddelbart skulle entre bygget og oppsøke X. A meddelte løpende sine taktiske vurderinger og beslutninger på samband, og verken operasjonsleder eller innsatsleder ga uttrykk for at oppdraget skulle søkes løst på annet vis.

Etterforskningsresultatet taler etter dette med særlig styrke mot at A opptrådte straffbart i forbindelse med planleggingen og utførelsen av oppdraget han var satt til å lede. Saken henlegges derfor for ham etter § 172 som intet straffbart forhold anses bevist.

5.3 Politibetjent B

Spesialenheten legger på bakgrunn av etterforskningsresultatet til grunn som bevist utover enhver rimelig tvil at politibetjent B med sin MP5 på ca. 1,25 meters avstand avfyrte fem skudd i rask rekkefølge mot X. B har forklart at han skjøt mot overkroppen for å treffe og stanse X. Alle skuddene traff, hvorav fire i overkroppen og ett i benet, og X døde på stedet som følge av skuddskadene. Spørsmålet om mulig straffansvar må derfor ta utgangspunkt i straffeloven § 275.

Både de objektive og subjektive vilkår i straffeloven § 275 anses å være oppfylt. B skjøt bevisst totalt fem skudd med sin maskinpistol, hvorav fire traff X i overkroppen. Dødelig utgang var på denne bakgrunn sikker eller mest sannsynlig. På bakgrunn av etterforskningen legger imidlertid Spesialenheten til grunn som bevist at politibetjent Bs bruk av skytevåpenet var direkte utløst av at X kom mot ham og A i rask gange med hevede hender, hvor han holdt en kjøttøks i den ene hånden og en kniv i den andre.

Spørsmålet blir dermed om politibetjent Bs handling likevel er straffri fordi den tok sikte på å avverge et angrep fra X.

Spesialenheten anser på bakgrunn av tidligere praksis og tidligere avgjørelser fra Riksadvokaten at det er riktig at spørsmålet om lovligheten av politiets opptreden vurderes med utgangspunkt i straffelovens bestemmelse om nødverge.

En handling som i utgangspunktet rammes av en av straffelovens bestemmelser, kan være lovlig dersom det foreligger en nødvergesituasjon og de øvrige vilkårene for nødverge er oppfylt, jf. straffeloven § 18. Bestemmelsen oppstiller tre vilkår for at en nødvergehandling skal være lovlig:

- For det første må den som utøver nødvergehandlingen være utsatt for et rettsstridig angrep
- For det annet må handlingen ikke gå lenger enn nødvendig
- Endelig må nødvergehandlingen ikke åpenbart gå utover hva som er forsvarlig. Forsvarlighetskravet gir anvisning på en helhetsvurdering der sentrale momenter er hvor farlig angrepet er, hva slags interesse angrepet krenker og angriperens skyld. Det følger av dette blant annet at dersom angrepet kan avverges med mindre kraftige midler eller på annen måte, må en nøye seg med det

Ved vurderingen av om vilkårene for nødverge er til stede, er det naturlig å se hen til det rettslige rammeverket som gjelder for politiets tjenesteutøvelse.

Underskrevet digitalt
Terje Nybøe (TNY004) 15.04.2021

side 17 av 21

Hvordan polititjenesten skal utføres og hvordan makt kan brukes, er regulert i politiloven § 6 og politiinstruksen §§ 3-1 og 3-2. Etter politiloven § 6 fjerde ledd kan politiet bruke makt under tjenesteutførelsen i den utstrekning det er nødvendig og forsvarlig. Av politiloven § 6 andre ledd fremgår at de midler som anvendes må være nødvendige og stå i forhold til situasjonens alvor, tjenestehandlingens formål og omstendighetene for øvrig.

De nærmere vilkårene for politiets bruk av skytevåpen er angitt i våpeninstruksen § 4-2 (fremgangsmåte for bruk av åpen) og § 4-3 (vilkår for bruk av skytevåpen).

Etter § våpeninstruksen 4-2 første ledd skal politiet, "når omstendighetene tillater det" før det gjøres bruk av våpen tilkjennegi at de handler i egenskap av politi, oppfordre gjerningspersonen til å etterkomme gitte pålegg og tydelig advare om at våpen vil bli brukt for å gjennomføre pålegget. Videre skal farer og ulemper for utenforstående vurderes. Etter bestemmelsens andre ledd skal politiet, hvis det er tid og taktisk forsvarlig, først avfyre varselskudd.

Våpeninstruksen § 4-3 første ledd slår fast at skytevåpen bare skal brukes når det er "absolutt nødvendig og hvor lempeligere midler forgjeves har vært forsøkt eller åpenbart ikke vil føre frem". Av første ledd bokstav a) følger det at skytevåpen på ovennevnte vilkår kan brukes i situasjoner hvor "tjenestepersonen selv eller andre trues med eller utsettes for en grov voldshandling eller annen grov integritetskrenkelse, og bruk av skytevåpen fremstår som nødvendig for å hindre tap av menneskeliv eller alvorlig personskade".

Ved bruk av skytevåpen har politiet i tillegg en plikt til å sørge for at skadevirkningene begrenses mest mulig, jf. våpeninstruksen § 4-1 tredje ledd. Dette kan ha betydning for hvor skudd rettes. Det vises her til Tor-Geir Myhrer, Som siste utvei – rettslige rammer for politiets bruk av skytevåpen (2005), side 94 flg.:

”Tilsiktet treffpunkt må tilpasses det som er nødvendig for å avverge den aktuelle fare, og vil naturlig nok påvirkes av hvorvidt formålet er å uskadeliggjøre, stanse eller skremme. I det en gjerne benevner som ”nødvergesituasjoner” og hvor hjemmelen for å bruke skytevåpen er våpeninstruksen § 19 annet ledd bokstav a [videreført i våpeninstruksen § 4-3 første ledd bokstav a)], vil situasjonen som regel kreve at gjerningsmannen umiddelbart settes ut av spill slik at han eller hun hindres fra å gjøre alvor av sin trussel om alvorlig voldsanvendelse. Normalt vil det kreves at skuddet rettes mot kroppen.”

Siden nødvergebestemmelsen ifølge Høyesterett i Rt. 2007 s. 1172 avsnitt 35 går noe lenger enn politiloven § 6 i hva som kan anses som lovlig opptreden fra politiets side, bemerker Spesialenheten at selv om mistenkte har handlet i strid med ovennevnte regelverk om politiets opptreden i tjenesten, vil ikke det automatisk medføre at vilkårene for nødverge ikke er til stede. Samtidig vil prinsippene i politiloven § 6 (og våpeninstruksen) være sentral i vurderingen av om nødvergehandlingen var nødvendig og forsvarlig, jf. Rt. 2007 side 1172 avsnitt 40.

Den strafferettslige bedømmelsen av forholdet må bygge på de strafferettslige bevisvurderingsprinsippene. Disse gjelder generelt i strafferetten og ikke bare for politiet. Det er mistenktes bedømmelse av den faktiske situasjonen som skal legges til grunn ved vurderingen av om vilkårene for nødverge er oppfylt, jf. straffeloven § 25. Det gjelder både ved vurderingen av om det forelå et rettsstridig angrep og ved

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 15.04.2021

side 18 av 21

vurderingen av om forsvarshandlingen var nødvendig og forsvarlig. Ved vurderingen av hvordan mistenkte oppfattet den faktiske situasjonen skal rimelig tvil komme den mistenkte til gode.

Når det gjelder etterfølgende rettslige vurderinger av om polititjenestepersoners tjenestehandlinger er lovlige etter nødvergebestemmelsen og/eller etter politiloven § 6 med tilhørende regelverk, har Høyesterett i flere avgjørelser påpekt at disse må ses i lys av situasjonen tjenestepersonen(e) befant seg i på handlingstidspunktet. Det er uttalt at politiets vurderinger må skje der og da og at de må levnes politiet en forholdsvis romslig ramme når man skal vurdere handlingen i ettertid". Videre at det "i noen grad må gis rom for feilvurderinger uten at det derved kan konstateres at vedkommende tjenestemann har gjort seg skyldig i noe straffbart". Det vises her til Rt. 2007 side 1172 avsnitt 35 og 36, med videre henvisninger til Rt. 1995 side 661 og Rt. 2003 side 948.

Etter en samlet vurdering av sakens bevis, mener Spesialenheten at det ikke er bevismessig grunnlag for at politibetjent B begikk en straffbar tjenestehandling da han skjøt mot X.

Det er ved vurderingen tatt utgangspunkt i Bs forklaring om at han skjøt for å avverge det han oppfattet som et umiddelbart forestående angrep på ham selv og kollegene. Hans forklaring om faren han opplevde at han og kollegene befant seg i da X kom mot dem med knivene, underbygges av forklaringene til A og C. B selv og A stod mest utsatt til, og begge har forklart at de fryktet at X skulle ramme dem med knivene og at de opplevde at det var umiddelbar fare for at de skulle bli alvorlig skadet eller dø om han rakk å bruke knivene mot dem.

Kripas sine undersøkelser om avstanden mellom munningen på våpenet og Xs overkropp underbygger også Bs forklaring om hans oppfatning av faresituasjonen. Spesialenheten mener det ikke er tvilsomt at X med kniven og kjøttøksen på så kort avstand objektivt sett utgjorde en alvorlig trussel og kunne påføre tjenestepersonene alvorlig skade.

Om B lovlig kunne løsne skudd i situasjonen beror etter dette på om handlingen var nødvendig for å avverge angrepet og om den ikke åpenbart gikk utover hva som var forsvarlig.

Sentralt i nødvendighetsvurderingen er hvilke handlingsalternativer B hadde. Ut fra etterforskningsresultatet mener Spesialenheten det forelå en rekke omstendigheter som medførte at handlingsrommet var svært begrenset. For det første sto B og kollegene overfor en umiddelbar trussel om å bli angrepet med kniv. Avstanden mellom X og tjenestepersonene B og A var marginal, og B måtte reagere raskt for å avverge at X kunne bruke kniven mot dem. Han hadde dermed begrenset tid til å områ seg. Videre var tjenestepersonenes mulighet for å trekke seg tilbake svært begrenset, ved at de befant seg i en smal og vinklet korridor. Uten at det har fremkommet i noen av tjenestepersonenes forklaringer, bemerkes det også at politiet på dette tidspunkt heller ikke hadde kontroll på eventuelle andre personer som befant seg i bygningen, som også kunne komme i en utsatt posisjon. Det var dermed slik Spesialenheten ser det behov for umiddelbart å stanse det pågående angrepet og forhindre X i å kunne bruke kniven mot polititjenestepersonene. I og med at handlingen ikke kunne vært avverget ved lempeligere midler, er lovens vilkår om at nødvergehandlingen må være nødvendig for å avverge angrepet oppfylt.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 15.04.2021

side 19 av 21

Ved vurderingen av handlingens forsvarlighet, har Spesialenheten særlig lagt vekt på at X ved sine handlinger ga B grunn til å tro at han og kollegene befant seg i en akutt trusselsituasjon. X var i angrepsmodus fra første stund etter at A ga seg til kjenne i døren inn til leiligheten hans, ved at han umiddelbart hentet en kjøttøks og kniv og deretter gikk målrettet mot politiet. Han ga ikke tegn til å etterkomme As pålegg om stanse og/eller å slippe knivene. Videre var hans tidligere uttalelser om at han ønsket å ta med seg politiet i døden og denne dagen om at han ønsket å bli skutt av politiet egnet til å styrke Bs frykt i situasjonen om at X hadde til hensikt å forsøke å bruke knivene mot dem. Selv om B ikke fikk det med seg før han valgte å avfyre skytevåpenet, har Spesialenheten også merket seg at A og C brukte pepperspray mot X i tråd med hva som var planlagt med hensyn til bruk av lempeligste maktmiddel, uten at X stanset angrepet.

Sakens opplysninger tilsier at det kun gikk få sekunder fra døren til Xs leilighet ble åpnet til B avfyrte skuddene. Tatt i betraktning den korte avstanden mellom B og X da skuddene ble avfyrt, og den umiddelbare trusselen X da utgjorde, mener Spesialenheten at B ikke kan klandres for å ha rettet våpenet mot Xs overkropp. Av hensyn til tjenestepersonenes sikkerhet og i lys av Xns utviste vilje til å angripe, var det verken tid til eller forsvarlig først å anrope/advare og avfyre varselskudd. Ut fra den korte avstanden til angriperen ville det også medført atskillig risiko for tjenestepersonene om B hadde siktet på mindre vitale kroppsdeler og bommet, eller om treff der ikke hadde hatt ønsket effekt. Etter dette har Spesialenheten kommet til at B opptrådte forsvarlig da han rettet skuddene mot Xs overkropp.

Opplysningene om avstanden mellom skytevåpenet og X underbygger også at skuddene ble avfyrt i rask rekkefølge. Det må ut fra etterforskningsresultatet legges til grunn at B *ikke* avfyrte skudd etter at han observerte at X ga tegn til å stanse/falle og den umiddelbare faren dermed var opphørt. B gikk dermed ikke lenger i forsvarshandlingen enn hva som var nødvendig for å avverge angrepet, og det selv om det ble avfyrt til sammen fem skudd.

Spesialenheten har etter dette kommet til at politibetjent B handlet i nødverge og således lovlig da han løsnet skudd mot X. Bruken av skytevåpen var også innenfor rammene oppstilt i politiloven § 6 og våpeninstruksen § 4-3.

Det følger av straffeloven § 25 andre ledd at handlingen kan straffes om utøveren har vært uaktsom med hensyn til sin vurdering av den faktiske situasjonen og uaktsomt lovbrudd er straffbart. Med henvisning til vurderingene ovenfor bemerker Spesialenheten at det heller ikke er bevismessig grunnlag i saken for at politibetjent B kan bebreides for sin oppfatning av situasjonen eller for vurderingen av at nødvergehandlingen var nødvendig og forsvarlig. Det er dermed heller ikke grunnlag for straff for overtredelse av straffeloven § 281 for ved uaktsomhet å ha forvoldt en annens død.

Endelig mener Spesialenheten, ut fra omstendighetene da skuddene ble avfyrt, at det ikke er grunnlag for straffansvar etter straffeloven § 188 om uforsiktig omgang med skytevåpen med hensyn til skuddet som rammet naboileiligheten. Det vises for det første til at prosjektilet ut fra de kriminaltekniske undersøkelsene må legges til grunn at først traff X i kneet, hvor det ekspanderte, for så å fortsette via gulvet og gjennom veggen. Det er heller ikke opplysninger som tilsier at beboeren av leiligheten ble utsatt for reell fare som følge av verken dette eller de øvrige skuddene som ble avfyrt.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 15.04.2021

side 20 av 21

Siden etterforskningsresultatet etter dette med særlig styrke viser at det ikke har skjedd en straffbar handling, henlegges saken for B som intet straffbart forhold anses bevist.

6 Administrativ vurdering

Spesialenheten finner at saken er egnet for administrativ gjennomgang/evaluering både i politidistriktet og Politidirektoratet med sikte på mulig erfaringslæring. Spesialenheten har som kjent tidligere oversendt saker av denne karakter til både politidistrikt og Politidirektoratet. Problemstillingen er som nevnt innledningsvis hvordan politiet skal forholde seg til mennesker som er suicidale, men som ikke er til fare for andre enn seg selv. Her vil det regelmessig oppstå vanskelige avveininger mellom å søke å berge liv/få vedkommende til nødvendig helsehjelp og den mulige fare det er for at det oppstår en konfrontasjon hvor politiet blir tvunget inn i en nødvergesituasjon. Det vises for øvrig til de avsluttende merknader innledningsvis under "sammendrag og konklusjon".

7 Vedtak

Straffeforfølgingen mot B for mulig overtredelse av straffeloven § 275 henlegges som intet straffbart forhold anses bevist.

Straffeforfølgingen mot A for mulig overtredelse av straffeloven § 172 henlegges som intet straffbart forhold anses bevist.

Xs etterlatte v/bistandsadvokatene Y1, Y2 og Y3 underrettes om vedtaket. Det samme gjelder B og A.

I medhold av påtaleinstruksen § 34-7 andre ledd, oversendes vedtaket til Sør-Øst politidistrikt og Politidirektoratet for administrativ vurdering.

På grunn av den offentlige interessen saken er gjenstand for, vil avgjørelsen bli gjort tilgjengelig for pressen og offentligheten for øvrig så snart Spesialenheten har mottatt en bekreftelse om at sakens parter er kjent med vedtaket. Avgjørelsen vil for pressen og andre være anonymisert. I tillegg vil enkelte opplysninger knyttet til avdøde være sladdet.

Saksbehandler er juridisk rådgiver Kaja Løhren Borg.

Sjefen for Spesialenheten for politisaker, 15. april 2021

Terje Nybøe

Underskrevet digitalt
Terje Nybøe (TNY004) 15.04.2021

side 21 av 21